

IZZIV ZDRAVSTVENEGA IN SOCIALNEGA VARSTVA: PRIMER EPIDEMIOLOŠKE OCENE PREVALENCE DEMENCE V SLOVENIJI - PRIMERJAVA OBDOBJA PRED IN PO COVID 19

BARBARA LOVREČIČ, MERCEDES LOVREČIČ

Nacionalni inštitut za javno zdravje, Ljubljana, Slovenija
barbara.lovrecic@nijz.si, mercedes.lovrecic@nijz.si

SZO je demenco razglasila za svetovno javnozdravstveno prioriteto 21-tega stoletja, med pandemijo je demenca postala javnozdravstvena kriza. Namen raziskave je bil ugotoviti ali pojavnost demence po obdobju covid 19 upada. Metode: Izračunali smo stopnje prevalence demence za Slovenijo, standardizirane na starost in spol, po posameznih letih 2018-2021. Primerjali smo stopnje prevalence demence pred in po obdobju covid 19. Izračunali smo projekcije demence za 2030 in 2050. Rezultati: Delež prebivalcev Slovenije z demenco konstantno narašča, 2019 je znašal 1,71%, 2020 1,74%, 2021 1,75%, ocena za 2030 je 2,15% in za 2050 3,25%. Razprava: Med pandemijo je bila najvišja umrljivost med starejšimi prebivalci, še posebej med ljudmi z demenco. Najvišjo presežno umrljivost Slovenija beleži v novembru 2020, ko je umrlo za 92 % več prebivalcev kot povprečno v istem obdobju 2015 - 2019. Kljub temu izsledki naše raziskave potrjujejo, da tudi po pandemiji covid 19 problematika demence narašča. Vlada RS je julija 2023 sprejela Strategijo obvladovanja demence v Sloveniji do leta 2030, ki naslavlja številne izzive v zdravstvenem in socialnem varstvu.

Ključne besede:

demenca,
pandemija
covid,
javno
zdravstvena
kriza,
prevalenca
demence,
izziv

THE CHALLENGE OF HEALTH AND SOCIAL CARE: A CASE OF THE EPIDEMIOLOGICAL ESTIMATE OF THE PREVALENCE OF DEMENTIA IN SLOVENIA - COMPARISON OF THE PERIOD BEFORE AND AFTER COVID19

BARBARA LOVREČIČ, MERCEDES LOVREČIČ

National Institute of Public Health, Ljubljana, Slovenia
barbara.lovrecic@nijz.si, mercedes.lovrecic@nijz.si

WHO declared dementia as a global public health priority of the 21st century, during the pandemic covid 19 dementia became a public health crisis. The aim of the research was to assess whether the prevalence of dementia is declining after the COVID 19 period. Methods: We calculated the prevalence rates for dementia for Slovenia, standardized by age and sex, by individual years 2018-2021. We compared prevalence rates before and after the COVID 19 period. We calculated projections for 2030 and 2050. Results: The share of the population of Slovenia with dementia is constantly increasing, in 2019 it was 1.71%, in 2020 1.74%, in 2021 1.75%, for 2030 estimate is 2.15% and in 2050 3.25%. Discussion: During the pandemic covid 19 the highest mortality rate was among older people, especially among people with dementia. The highest excess mortality rate in Slovenia was recorded in November 2020, when 92% more people died than the average in the same period of 2015-2019. Nevertheless, the results of our research confirm that even after the COVID 19 pandemic, the problem of dementia is increasing. In July 2023, the Government of the Republic of Slovenia adopted the Strategy for the Management of Dementia in Slovenia until 2030, which addresses numerous challenges in health and social care.

Keywords:

dementia,
covid 19
pandemic,
public
health
crisis,
prevalence of
dementia,
challenge

1 Uvod

Demenca je kronična napredujoča nevrodegenerativna bolezen, ki je najpogostejša pri starejši populaciji. Starost in demenca sta tudi največja dejavnika tveganja za obolevnost in umrljivost za boleznijo covid-19 (Xia et al., 2021). Leta 2015 je v svetu živelo 55 milijonov ljudi z demenco, na vsake tri sekunde se je pojavil nov primer (WHO, 2021). Leta 2019 je bilo več kot 57 milijonov ljudi z demenco (GBD 2019, 2022). SZO ocenjuje, da bo do leta 2030 v svetu 82 milijonov ljudi z demenco, do leta 2050 več kot 150 milijonov (WHO, 2023; GBD 2019, 2022). V EU (EU27) je leta 2018 živelo 7,9 milijonov ljudi z demenco, v Sloveniji 34.137 (Alzheimer Europe). Število ljudi z demenco v EU se bo do leta 2050 podvojilo in narastlo na 14,3 milijona oziroma na 18,8 milijona za širšo evropsko regijo (Alzheimer Europe). Slovenija se uvršča v sam vrh držav po številu ljudi z demenco na 1000 prebivalcev, tako se je leta 2011 z več kot 15-timi ljudmi z demenco na 1000 prebivalcev uvrščala v sam vrh držav, takoj za Japonsko, Italijo in Nemčijo, do leta 2040 pa lahko upravičeno pričakujemo, da bo z 32-timi ljudmi z demenco na 1000 prebivalcev na drugem mestu, takoj za Japonsko (OECD, 2023).

SZO je demenco razglasila za svetovno javnozdravstveno prioriteto 21-tega stoletja (WHO & Alzheimer's Disease International, 2012). 11. marca 2020 je SZO razglasila pandemijo covid-19 (Karadag, 2020). Med pandemijo je demenca postala javnozdravstvena kriza (World economic forum, 2021). Epidemija covida-19 je Slovenijo močno prizadela in negativno posegla v število prebivalcev Slovenije ter s tem, po podatkih SURS-a, povzročila negativni naravni prirast. Največji vpliv se je kazal v zadnjem četrletju 2020, ko je Slovenija predvsem zaradi visoke umrljivosti v novembru in decembru 2020 utrpela v letu 2020 najvišji negativni naravni prirast po letu 1945 (SURS). V letu 2020 je umrlo za 19 % več prebivalcev kot povprečno v letih 2015–2019, najvišja presežno umrljivost je Slovenija beležila novembra 2020, ko umrlo za 92 % več prebivalcev kot povprečno v istem obdobju v letih od 2015 do 2019. V aprilu 2021 je bila presežna umrljivost še vedno pozitivna in sicer 7,2 % (SURS).

Vlada RS je julija letos sprejela Strategijo obvladovanja demence v Sloveniji do leta 2030 in decembra letos Akcijski načrt (Ministrstvo za zdravje, 2023). Glede na visoko pozitivno presežno umrljivost v povezavi s covid 19, ki je prizadela predvsem starejše prebivalce Slovenije pri katerih je demenca najpogostejša, so se porajala

vprašanja ali pojavnost demence še vedno predstavlja javnozdravstveno prioriteto. V prispevku smo ocenili prevalenco demence v Sloveniji v obdobju 2018-2021, primerjali prevalenco pred in po obdobju covid 19, ocenili dinamiko in trende prevalence ter naredili projekcije prevalence demence za Slovenijo za leto 2030 in 2050.

2 Metode

V prvem koraku smo izračunali število moških in žensk v vsaki od izbranih starostnih skupin, 30–59, 60–64, 65–69, 70–74, 75–79, 80–84, 85–89 ter v starosti 90 in več let za leto 2018, leto 2019, leto 2020 in leto 2021 v Sloveniji, pri čemer smo uporabili podatke prebivalstva Slovenije Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) za izbrana leta.

V naslednjem koraku smo uporabili metodologijo European Collaboration on Dementia (EuroCoDe) (Alzheimer Europe, 2019), EuroCoDe-ve starostno/po spolu specifične stopnje prevalence za demenco smo aplicirali za izračune za vsako skupino po spolu in starosti od starostne skupine 60-64 let naprej. Za kategorijo v starosti od 30-59 let metodologija EuroCoDe ne premore starostno/po spolu specifičnih stopenj prevalence, zato smo v tem primeru uporabili relevantne EURODEM specifične stopnje prevalence po spolu za starostno skupino 30–59 let (Hofman et al., 1991). Zaradi povečane umrljivosti v povezavi s covid 19, predvsem med starejšo populacijo, smo zaradi primerjave podatkov izbrali dve leti pred pojavom covid 19 (2018 in 2019) in dve leti po pojavu covid 19 (2020 in 2021). Ocenili smo tudi razlike v prevalence demence po posameznih obdobjih (2018-2021).

V zadnjem koraku smo na enak način izračunali še projekcije prevalence demence za leti 2030 in 2050 na podlagi ocen števila prebivalcev Slovenije za leto 2030 in za leto 2050 (SURS).

3. Rezultati

3.1 Prevalenca demence

V tabelah 1.-4. so prikazani izračuni števila primerov demence v Sloveniji po spolu, starostnih skupinah in v deležu glede na celotno prebivalstvo po izbranih letih 2018 (Tabela 1.), 2019 (Tabela 2.), 2020 (Tabela 3.) in 2021 (Tabela 4.).

V obdobju od leta 2018 do 2021 smo imeli v Sloveniji skupno 143975 primerov demence, v povprečju na leto 35994 primerov demence. V enakem obdobju smo imeli v Sloveniji 100074 primerov demence pri ženskah in 43902 primerov demence pri moških, v povprečju letno 25018 primerov demence pri ženskah in 10976 primerov demence pri moških (Tabela 1.- Tabela 4.).

Tabela 1: Ocenjeno število ljudi z demenco po starostni skupini in po spolu ter skupno, Slovenija, 2018

Razpon starosti v letih	Skupaj	Moški			Ženske			Skupaj
	Število vseh prebivalcev	Število prebivalcev	Prevalenca (%)	Število ocenjenih primerov demence	Število prebivalcev	Prevalenca (%)	Število ocenjenih primerov demence	Skupno število ocenjenih primerov demence
30-59*	895980	463867	0,2	928	432113	0,1	432	1360
60-64	145944	72635	0,2	145	73309	0,9	660	805
65-69	128962	62728	1,1	690	66234	1,5	993	1683
70-74	89608	40840	3,1	1266	48768	3,4	1658	2924
75-79	79372	33536	7,0	2348	45836	8,9	4079	6427
80-84	58051	21611	10,7	2312	36440	13,1	4774	7086
85-89	35221	10473	16,3	1707	24748	24,9	6162	7869
90 +	16119	3524	29,7	1047	12595	44,8	5643	6690
Skupaj	1449257	709214		10443	740043		24401	34844
Vsi prebivalci skupaj	2070050	% celotne populacije 1,68						

Vir: lastni izračuni Vir: stopnje prevalence demence starostno specifične in po spolu, povzete po: Alzheimer Europe, 2019; Hofman et al., 1991; SURS za število prebivalcev

Tabela 2: Ocenjeno število ljudi z demenco po starostni skupini in po spolu ter skupno, Slovenija, 2019

Razpon starosti v letih	Skupaj	Moški			Ženske			Skupaj
	Število vseh prebivalcev	Število prebivalcev	Prevalenca (%)	Število ocenjenih primerov demence	Število prebivalcev	Prevalenca (%)	Število ocenjenih primerov demence	
30-59*	900173	468938	0,2	938	431235	0,1	431	1369
60-64	145715	72501	0,2	145	73214	0,9	659	804
65-69	133003	65002	1,1	715	68001	1,5	1020	1735
70-74	92576	42528	3,1	1318	50048	3,4	1702	3020
75-79	80635	34168	7,0	2392	46467	8,9	4136	6528
80-84	59155	22433	10,7	2400	36722	13,1	4811	7211
85-89	36072	10961	16,3	1787	25111	24,9	6253	8040
90 +	16990	3810	29,7	1132	13180	44,8	5905	7037
Skupaj	1464319	720341		10827	743978		24917	35744
Vsi prebivalci skupaj	2089310	% celotne populacije 1,71						

Vir: lastni izračuni Vir: stopnje prevalence demence starostno specifične in po spolu, povzete po: Alzheimer Europe, 2019; Hofman et al., 1991; SURS za število prebivalcev

Tabela 3: Ocenjeno število ljudi z demenco po starostni skupini in po spolu ter skupno, Slovenija, 2020.

Razpon starosti v letih	Skupaj	Moški			Ženske			Skupaj
	Število vseh prebivalcev	Število prebivalcev	Prevalenca (%)	Število ocenjenih primerov demence	Število prebivalcev	Prevalenca (%)	Število ocenjenih primerov demence	
30-59*	898574	469730	0,2	939	428844	0,1	429	1368
60-64	144449	71909	0,2	144	72540	0,9	653	797
65-69	135564	66074	1,1	727	69490	1,5	1042	1769
70-74	101248	46901	3,1	1454	54347	3,4	1848	3302
75-79	77562	33021	7,0	2311	44541	8,9	3964	6275
80-84	60447	23332	10,7	2497	37115	13,1	4862	7359
85-89	37062	11568	16,3	1886	25494	24,9	6348	8234
90 +	17972	4165	29,7	1237	13807	44,8	6185	7422
Skupaj	1472878	726700		11195	746178		25331	36526
Vsi prebivalci skupaj	210012	% celotne populacije 1,74						

Vir: lastni izračuni Vir: stopnje prevalence demence starostno specifične in po spolu, povzete po: Alzheimer Europe, 2019; Hofman et al., 1991; SURS za število prebivalcev

Tabela 4: Ocenjeno število ljudi z demenco po starostni skupini in po spolu ter skupno, Slovenija, 2021.

Razpon starosti v letih	Skupaj	Moški			Ženske			Skupaj
	Število vseh prebivalcev	Število prebivalcev	Prevalenca (%)	Število ocenjenih primerov demence	Število prebivalcev	Prevalenca (%)	Število ocenjenih primerov demence	Skupno število ocenjenih primerov demence
30-59*	895921	468462	0,2	937	427459	0,1	427	1364
60-64	144104	71549	0,2	143	72555	0,9	653	796
65-69	137282	66950	1,1	736	70332	1,5	1055	1791
70-74	111499	52082	3,1	1615	59417	3,4	2020	3635
75-79	75057	32092	7,0	2246	42965	8,9	3824	6070
80-84	61550	23944	10,7	2562	37606	13,1	4926	7488
85-89	37065	11945	16,3	1947	25120	24,9	6255	8202
90 +	18196	4213	29,7	1251	13983	44,8	6264	7515
Skupaj	1480674	731237		11437	749437		25424	36861
Vsi prebivalci skupaj	2107007	% celotne populacije 1,75						

Vir: lastni izračuni Vir: stopnje prevalence demence starostno specifične in po spolu, povzete po: Alzheimer Europe, 2019; Hofman et al., 1991; SURS za število prebivalcev

3.2 Projekcije prevalence demence za 2030 in 2050

V Tabeli 5. in Tabeli 6. so prikazane ocene projekcij prevalence demence za prebivalce Slovenije v letu 2030 in 2050.

Ocenjeno število ljudi z demenco po posameznih letih glede na spol in skupno prikazuje slika 1. Demenca je pogostejša pri ženskah, število ljudi se z leti povečuje tako pri ženskah kot moških, vsako naslednje leto je število ljudi z demenco višje od predhodnega.

Razlika v številu ljudi z demenco, po spolu in skupno po posameznih obdobjih (2018-2019, 2019-2020, 2020-2021) je prikazana na sliki 2. V prvem izbranem obdobju 2018-2019 (pred epidemijo) je bila razlika v številu ljudi z demenco med leti 2018 in 2019 najvišja, tako pri ženskah kot moških in skupno, najnižja je bila v med leti 2020 in 2021 (najbolj aktivna epidemija), tako pri ženskah kot moških in skupno.

Tabela 5: Projekcija števila demenc po starostnih razredih in po spolu ter skupno, Slovenija, 2030

Razpon starosti v letih	Skupaj	Moški			Ženske			Skupaj
	Število vseh prebivalcev	Število prebivalcev	Prevalenca (%)	Število ocenjenih primerov demence	Število prebivalcev	Prevalenca (%)	Število ocenjenih primerov demence	Skupno število ocenjenih primerov demence
30-59*	835447	449974	0,2	900	385473	0,1	385	1285
60-64	145696	74051	0,2	148	71645	0,9	645	793
65-69	138070	67747	1,1	745	70323	1,5	1055	1800
70-74	127070	60399	3,1	1872	66671	3,4	2267	4139
75-79	110396	50110	7,0	3508	60286	8,9	5365	8873
80-84	70321	29202	10,7	3125	41119	13,1	5387	8512
85-89	43402	15539	16,3	2533	27863	24,9	6938	9471
90 +	25481	7131	29,7	2118	18350	44,8	8221	10339
Skupaj	1495883	754153		14949	741730		30263	45212
Vsi prebivalci skupaj	2106316	% celotne populacije 2,15						

Vir: lastni izračuni Vir: stopnje prevalence demence starostno specifične in po spolu, povzete po: Alzheimer Europe, 2019; Hofman et al., 1991; SURS za število prebivalcev

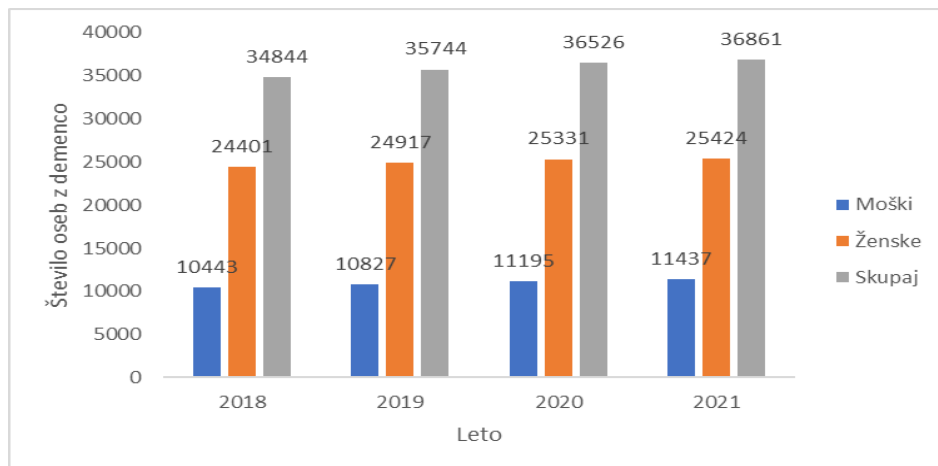
Tabela 6: Projekcija števila demenc po starostnih razredih in po spolu ter skupno, Slovenija, 2050

Razpon starosti v letih	Skupaj	Moški			Ženske			Skupaj
	Število vseh prebivalcev	Število prebivalcev	Prevalenca (%)	Število ocenjenih primerov demence	Število prebivalcev	Prevalenca (%)	Število ocenjenih primerov demence	Skupno število ocenjenih primerov demence
30-59*	718381	387679	0,2	775	330702	0,1	331	1106
60-64	136405	73990	0,2	148	62415	0,9	562	710
65-69	142163	75176	1,1	827	66987	1,5	1005	1832
70-74	138324	71082	3,1	2204	67242	3,4	2286	4490
75-79	118167	58066	7,0	4065	60101	8,9	5349	9414

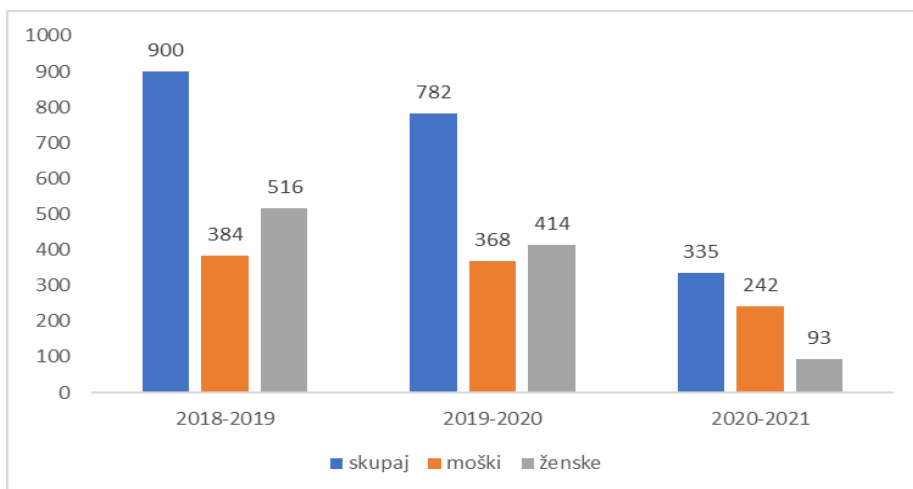
Razpon starosti v letih	Skupaj	Moški			Ženske			Skupaj
	Število vseh prebivalcev	Število prebivalcev	Prevalenca (%)	Število ocenjenih primerov demence	Število prebivalcev	Prevalenca (%)	Število ocenjenih primerov demence	Skupno število ocenjenih primerov demence
80–84	102498	46271	10,7	4951	56227	13,1	7366	12317
85–89	73640	29800	16,3	4857	43840	24,9	10916	15773
90 +	52410	17547	29,7	5211	34863	44,8	15619	20830
Skupaj	1481988	759611		23038	722377		43434	66472
Vsi prebivalci skupaj	2043751	% celotne populacije 3,25						

Vir: lastni izračuni Vir: stopnje prevalence demence starostno specifične in po spolu, povzete po: Alzheimer Europe, 2019; Hofman et al., 1991; SURS za število prebivalcev

Slika 1: Ocena prevalence demence (število ljudi) po spolu in skupno, Slovenija, 2018-2021

Vir: lasten izračun

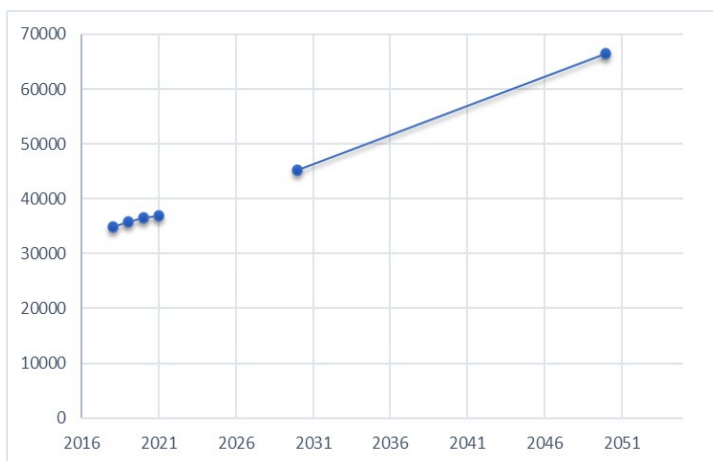

Slika 2: Razlika v številu ljudi z demenco, po spolu in skupno po posameznih obdobjih 2018-2019, 2019-2020, 2020-2021, Slovenija

Vir: lasten izračun

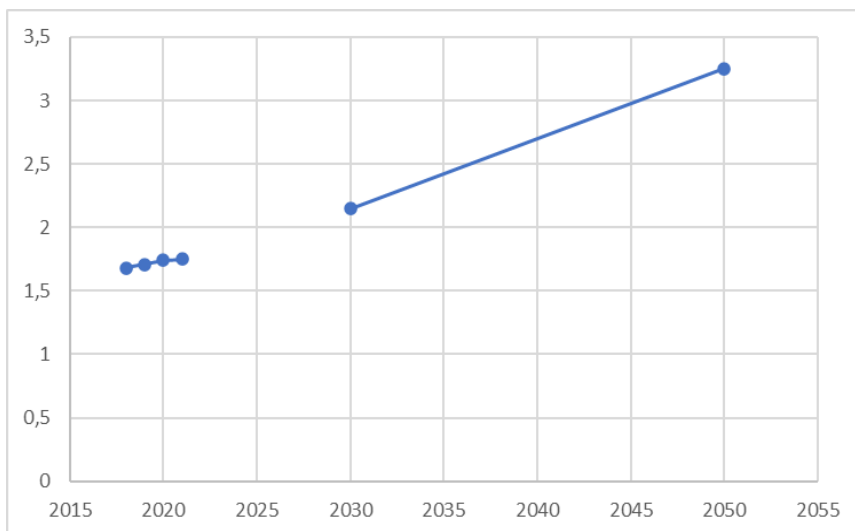
3.3 Trendi

Na sliki 3. je prikazana dinamika števila ljudi z demenco v Sloveniji od 2018 do 2050, na sliki 4. delež (%) demence med vsemi prebivalci Slovenije od 2018 do 2050.

Slika 3: Število ljudi z demenco v Sloveniji od 2018 do 2050

Vir: lasten izračun

Slika 4: Delež (%) demence med vsemi prebivalci Slovenije od 2018 do 2050

Vir: lasten izračun

4 Diskusija in zaključek

Pandemija covid-19 je močno prizadela socialno varstvene ustanove - domove starejših občanov (DSO), predvsem tiste, v katerih je prišlo do vdora SARS-CoV-2 in hitrega širjenja okužb. V več državah po svetu so DSO predstavljali epicentre okužb, bolezni in umrljivosti (Ryoo et al., 2020; Seshadri et al., 2021; Trabucchi & De Leo, 2020). Glede na visoko pozitivno presežno umrljivost (novembra 2020 je umrlo 92 % več ljudi kot v istem mesecu v obdobju 2015-2019) (SURS), ki je najbolj prizadele osebe z demenco, bi lahko utemeljeno pričakovali, da bi prevalenca demence v letih 2020 in 2021 bila nižja kot v primerjavi z leti 2019 in 2018. Naši izračuni kažejo, da je prevalenca demence z leti, kljub pandemiji covid 19, še naprej z leti naraščala, tako pri ženskah kot moških ter skupno. Po drugi strani je razlika v številu oseb z demenco bila najvišja v obdobju 2018-2019 in je nato upadala. V obdobju 2019-2020 smo imeli za 13,1% ali za 1,1-krat manj in v obdobju 2020-2021 za 62,8% ali 2,7-krat manj primerov demence kot v primerjavi z 2018-2019. Pri ženskah je bilo v obdobju 2019-2020 za 19,8% ali 1,25-krat manj, v obdobju 2020-2021 za 82% ali 5,5-krat manj primerov demence kot v primerjavi z 2018-2019. Pri moških je bilo v obdobju 2019-2020 za 4,2% ali 1,04-krat manj, v obdobju 2020-

2021 za 37% ali 1,59-krat manj primerov demence kot v primerjavi z 2018-2019. Ženske so bile bolj prizadete v primerjavi z moškimi, še posebej v obdobju 2020-2021 (med epidemijo), ko je bila 2,6-krat večja razlika primerov demence pri moških v primerjavi z ženskami. Pred tem je bilo vedno večja razlika primerov demence pri ženskah v primerjavi z moškimi. Razmerje razlike primerov demence ženske proti moškim za 2018-2019 je bilo 1,34, za 2019-2020 je bilo 1,21. Podatki za svet, Evropo in Slovenijo kažejo, da je demenca pogostejša pri ženskah, razmerje ženske proti moškim je v večini primerov med 2 in 3 (Alzheimer Europe, 2019; GBD 2019, 2022; Lovrečič et al., 2020; Lovrečič in Lovrečič, 2022; Lovrečič et al., 2021).

V Sloveniji smo leta 2021 imeli petino prebivalcev Slovenije, starih 65 let ali več, dobrih 5% je bilo starejših od 80 let. Za leto 2030 pričakujemo, da bo prebivalcev, starih 65 let in več že četrtnina, skoraj 7% v starosti nad 80 let (SURs). Naši izračuni kažejo, da lahko upravičeno pričakujemo naraščanje prevalece demence tudi v prihodnje, projekcije za leti 2030% in 2050 kažejo, da bo naraščal tudi delež ljudi z demenco med prebivalstvom (2,15% in 3,25% celotne populacije). Stroški zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe posameznikov z Alzheimerjevo boleznijo in drugimi demencami so visoki, demenca se uvršča med najdražje kronične bolezni (Hurd et. al., 2013; 2023 Alzheimer's disease facts and figures, 2023).

Navkljub nekaterim omejitvam podatki omogočajo trenutni vpogled v razširjenost demence med prebivalstvom Slovenije in oceno gibanja števila ljudi z demenco pred in po epidemiji covid 19, omogočajo oceno razširjenosti pojava v prihodnje in uporabne informacije za načrtovanje učinkovitih zdravstvenih in socialnih storitev, kot tudi ozaveščanje glede demence med splošno in strokovno javnostjo na nacionalni ravni. Podatki so pomembni za načrtovalce politike glede na posebnosti Slovenije (po številu ljudi z demenco na prebivalce se uvrščamo v vrh držav, ki se soočajo z velikim deležem starajočega prebivalstva, kapacitete socialnovarstvenih nastanitev so omejene, prav tako se soočamo s pomanjkanjem strokovnega kadra v socialnovarstvenih zavodih, starejše ženske, ki živijo same imajo večje tveganje za revščino ipd).

Literatura

- Alzheimer's disease facts and figures. (2023). Alzheimer's & dementia: the journal of the Alzheimer's Association, 19(4), 1598–1695. <https://doi.org/10.1002/alz.13016>
- Alzheimer Europe (2019). Dementia in Europe Yearbook 2019: Estimating the prevalence of dementia in Europe. Alzheimer Europe, Luxembourg.
- Alzheimer Europe. Prevalence of dementia in Europe. Pridobljeno s: <https://www.alzheimer-europe.org/dementia/prevalence-dementia-europe>
- GBD 2019 Dementia Forecasting Collaborators (2022). Estimation of the global prevalence of dementia in 2019 and forecasted prevalence in 2050: an analysis for the Global Burden of Disease Study 2019. The Lancet. Public health, 7(2), e105–e125. [https://doi.org/10.1016/S2468-2667\(21\)00249-8](https://doi.org/10.1016/S2468-2667(21)00249-8)
- Hofman, A., Rocca, W. A., Brayne, C., Breteler, M. M., Clarke, M., Cooper, B., Copeland, J. R., Dartigues, J. F., da Silva Droux, A., & Hagnell, O. (1991). The prevalence of dementia in Europe: a collaborative study of 1980-1990 findings. Eurodem Prevalence Research Group. International journal of epidemiology, 20(3), 736–748. <https://doi.org/10.1093/ije/20.3.736>
- Hurd, M. D., Martorell, P., Delavande, A., Mullen, K. J., & Langa, K. M. (2013). Monetary costs of dementia in the United States. The New England journal of medicine, 368(14), 1326–1334. <https://doi.org/10.1056/NEJMsa1204629>
- Karadag E. Increase in COVID-19 cases and case-fatality and case-recovery rates in Europe: A cross-temporal meta-analysis. J Med Virol. 2020; 92(9): 1511–7. doi: 10.1002/jmv.26035
- Lovrečič, B., Jelenc, M., Korošec, A., Vidovič, M., Lovrečič, M. (2020). The prevalence of dementia in Europe and in Slovenia: the review and estimate of dementia for Slovenia for 2018 and projection for 2030. Coll. Antropol. 44(1): 55-60.
- Lovrečič, B., Lovrečič, M. (2022). Epidemiološke ocene prevalence demence v Sloveniji. V: Lovrečič, B. (ur.), Lovrečič, M. (ur.). Javnozdravstveni izzivi demence. 13-22. Založba ZRC, ZRC SAZU, Ljubljana, Slovenija. DOI: 10.3986/9789610506966_01.
- Lovrečič, M., Bencek, A.P., Lovrečič, B. (2021). Prevalenca demence med prebivalci v Evropi in Sloveniji: pregled literature. V: Lovrečič, B. (ur.), Lovrečič, M. (ur.). Spremljanje demence v Sloveniji: epidemiološki in drugi vidiki, 26-42. Založba ZRC, Ljubljana, Slovenija.
- Ministrstvo za zdravje. (2023). Strategija obvladovanja demence v Sloveniji do leta 2030. Pridobljeno s: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZ/DOKUMENTI/NOVICE/Strategija-obvladovanja-demence-v-Sloveniji-do-leta-2030.pdf>
- OECD. (2023). Health at a Glance 2023. OECD Indicators. Pridobljeno s: <https://doi.org/10.1787/7a7afb35-en>
- Portal GOV SI. Vlada sprejela Strategijo obvladovanja demence v Sloveniji do leta 2030. Pridobljeno s: <https://www.gov.si/novice/2023-07-06-vlada-sprejela-strategijo-obvladovanja-demence-v-sloveniji-do-leta-2030/>
- Ryoo, N., Pyun, J. M., Baek, M. J., Suh, J., Kang, M. J., Wang, M. J., Youn, Y. C., Yang, D. W., Kim, S. Y., Park, Y. H., & Kim, S. (2020). Coping with Dementia in the Middle of the COVID-19 Pandemic. Journal of Korean medical science, 35(42), e383. <https://doi.org/10.3346/jkms.2020.35.e383>
- Seshadri, S., Concannon, C., Woods, J. A., McCullough, K. M., & Dumyati, G. K. (2021). "It's like fighting a war with rocks": Nursing home healthcare workers' experiences during the COVID-19 pandemic. Infection control and hospital epidemiology, 42(8), 1020–1021. <https://doi.org/10.1017/ice.2020.393>
- SURS. SISTAD. Pridobljeno s: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05C2002S.px/table/tableViewLayout2/>
- SURS. Epidemija covid-19 povzročila v Sloveniji najvišji negativni naravni prirast po letu 1945. Pridobljeno s: <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/9566>
- Trabucchi, M., & De Leo, D. (2020). Nursing homes or besieged castles: COVID-19 in northern Italy. The lancet. Psychiatry, 7(5), 387–388. [https://doi.org/10.1016/S2215-0366\(20\)30149-8](https://doi.org/10.1016/S2215-0366(20)30149-8)

- World economic forum. (2021). Global health: Dementia is an impending public health crisis. Here's what needs to be done. Pridobljeno s: <https://www.weforum.org/agenda/2021/12/dementia-health-ageing-economy-investment/>
- World Health Organization (2021). Global status report on the public health response to dementia. World Health Organization, Geneva.
- World Health Organization and Alzheimer's Disease International. (2012). Dementia: a public health priority. WHO, Geneva, Switzerland.
- Xia, X., Wang, Y., & Zheng, J. (2021). COVID-19 and Alzheimer's disease: how one crisis worsens the other. *Translational neurodegeneration*, 10(1), 15. <https://doi.org/10.1186/s40035-021-00237-2>